

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้แบบสัญญาจ้าง แบบท้ายระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดขึ้น ให้ใช้กับงานจ้างก่อสร้างระหว่างส่วนราชการส่วนใหญ่ อันประกอบด้วย กระทรวง ทบวง กรม สำนักงานหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแบบสัญญาจ้างให้มีความชัดเจนและเหมาะสมในทางปฏิบัติมากขึ้น อันจะช่วยลดกรณีปัญหาต่าง ๆ ลง และเป็นผลให้การบริหารงานก่อสร้างเกิดความราบรื่นและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถนำผลการศึกษาทั้งหมดมาสรุปพร้อมเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ได้ดังนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากสัญญาจ้างงานราชการ ผู้วิจัยใช้กรณีปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนราชการเจ้าของงานกับผู้รับจ้างซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนในระหว่างระยะเวลาก่อสร้าง จากเอกสารของส่วนราชการ 3 แห่ง คือ

- 1) สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- 2) สำนักงานอัยการสูงสุด
- 3) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยนำส่วนของเงื่อนไขทั่วไปของสัญญาสำหรับงานก่อสร้างทางวิศวกรรมโยธา FIDIC ฉบับปี 1987 มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

7.1.1 ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้างราชการบางส่วนมีความไม่ชัดเจนในการปฏิบัติ ทำให้คู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายเกิดความไม่มั่นใจหรือเกิดการโต้แย้งกันในสิทธิและหน้าที่บางประการ อันทำให้การดำเนินการก่อสร้างต้องหยุดชะงักลงหรือเกิดความล่าช้าในการพิจารณาข้อยุติของปัญหา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- แบบสัญญาจ้างราชการขาดคำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ เช่น ความหมายของงานจ้างก่อสร้าง งานพิเศษหรือการแก้ไขงาน การพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญา เหตุสุดวิสัย การส่งมอบงาน ความชำรุดบกพร่อง เป็นต้น ดังนั้นการไม่มีความหมายที่ชัดเจนจึงส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งบางครั้งต้องอาศัยหน่วยงานอื่น ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้อง ช่วยในการวินิจฉัยหรือตีความโดยในสภาพการดำเนินการก่อสร้างจริง บุคคลซึ่งอยู่ในหน่วยงานอื่นนี้ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับทราบถึงสภาพปัญหาการทำงานที่เกิดขึ้นรวมทั้งไม่มีความรู้และประสบการณ์ในเชิงวิชาการก่อสร้าง อันอาจก่อให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาหรืออาจเกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัยขึ้นได้

- ข้อกำหนดบางข้อในเรื่องเกี่ยวกับเวลาที่มีความไม่ชัดเจน ทำให้มีอาจกำหนดวันเวลาที่แน่นอนหลายประการ เช่น กำหนดการจ่ายเงินค่าจ้างงานงวด การคืนหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา เป็นต้น ก่อให้เกิดปัญหาในสิทธิที่ผู้รับจ้างควรจะได้เมื่อถึงเวลาอันสมควร และบางครั้งผู้รับจ้างถือเป็นข้ออ้างในการหยุดงานก่อสร้างเพื่อรอรับค่าจ้างงานงวด ซึ่งทำให้เกิดกรณีปัญหาอื่นตามมาอีกหลายประการ

7.1.2 ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้างราชการไม่มีหรือขาดสาระสำคัญบางประการ ที่ทำให้คู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ อันทำให้เกิดกรณีปัญหาเมื่อไม่สามารถหาข้อสรุปในการดำเนินการได้ สามารถสรุปได้ดังนี้

- แบบสัญญาจ้างราชการไม่มีการให้ลำดับความสำคัญของเอกสารต่าง ๆ อันประกอบกันขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา เช่น แบบรูป รายการละเอียด ใบแจ้งปริมาณงานและราคา ใบเสนอราคา เป็นต้น โดยให้สิทธิผู้ว่าจ้างในการวินิจฉัยหาข้อยุติ เมื่อเอกสารต่าง ๆ มีความขัดแย้งกัน ทั้งนี้ การขาดหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่ชัดเจนในการปฏิบัตินี้ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติ ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา เช่น ผู้รับจ้างไม่ยอมรับคำวินิจฉัยตัดสินเพราะไม่ได้รับความเป็นธรรม ความไม่โปร่งใสของการจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ซึ่งใช้ประกอบกันเป็นสัญญา เป็นต้น

- แบบสัญญาจ้างราชการไม่มีข้อกำหนดเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายโดยฝ่ายผู้รับจ้าง ดังนั้นเมื่อผู้รับจ้างต้องการเรียกร้องค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเป็นการชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของผู้ว่าจ้าง เช่น การที่ผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ในการก่อสร้างให้ได้ หรือการเบิกเงินงวดให้กับผู้รับจ้างล่าช้า เป็นต้น เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยที่บางครั้งผู้รับจ้างก็ไม่มีเหตุผลที่เพียงพอในการเรียกร้องดังกล่าว และฝ่ายผู้ว่าจ้างก็มีได้ระมัดระวังในการกระทำการบางอย่างอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับจ้างได้ เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดในการจ่ายเงินค่าเสียหายให้กับผู้รับจ้าง

- แบบสัญญาจ้างราชการไม่มีข้อกำหนดการบอกเลิกสัญญาในกรณีที่ผู้ว่าจ้างไม่สามารถดำเนินโครงการก่อสร้างโดยมิใช่ความผิดของผู้รับจ้าง และไม่มีข้อกำหนดการบอกเลิกสัญญาโดยฝ่ายผู้รับจ้าง ทั้งนี้ ในการดำเนินงานก่อสร้างอาจมีปัญหาหรืออุปสรรคบางประการที่ทำให้คู่สัญญาต้องการบอกเลิกสัญญาจากกรณีทั้ง 2 ประการ ดังกล่าว ดังนั้น การขาดข้อกำหนดในเรื่องนี้จึงทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติที่สามารถนำมาพิจารณาได้

- แบบสัญญาจ้างราชการไม่มีข้อกำหนดเรื่องวิธีการปฏิบัติในการส่งมอบงาน ทั้งในขั้นตอนวิธีปฏิบัติของคู่สัญญาในการส่งมอบงาน และในวิธีพิจารณาต่าง ๆ ของผู้ว่าจ้างเพื่อให้การส่งมอบงานถูกต้องเสร็จสมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องอื่นอีกหลายประการอันส่งผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

- แบบสัญญาจ้างราชการไม่มีข้อกำหนดถึงวิธีการจ่ายเงินให้กับผู้รับจ้างช่วง ทำให้ขาดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ ทั้งนี้การดำเนินการก่อสร้างทั่วไปโดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ มีเงินลงทุนมาก ย่อมมีการจ้างช่วงงานออกไปให้กับผู้รับจ้างช่วงได้

- แบบสัญญาจ้างก่อสร้างไม่มีข้อกำหนดในเรื่องการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินการก่อสร้าง การขาดข้อกำหนดดังกล่าวนี้ทำให้ผู้รับจ้างต้องรับภาระความเสี่ยงในสภาพของสถานที่ก่อสร้างไว้แต่เพียงฝ่ายเดียว อันอาจส่งผลต่อการบวกเพิ่มมูลค่าความเสี่ยงนี้เข้ารวมไว้กับสัญญา เพื่อป้องกันความเสียหายที่ผู้รับจ้างอาจได้รับระหว่างการดำเนินการก่อสร้างจากสภาพอุปสรรคทางกายภาพต่าง ๆ ทำให้เจ้าของงานต้องว่าจ้างงานด้วยมูลค่าโครงการแพงกว่าที่ควรจะเป็นหรือบางครั้งผู้รับจ้างต้องการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากประสบปัญหาจากสภาพอุปสรรคทางกายภาพนี้ ทำให้เกิดกรณีปัญหาจากการพิจารณาหาข้อยุติ เนื่องจากไม่มีหลักปฏิบัติไว้ใช้ประกอบการตัดสินใจ

7.1.3 แบบสัญญาจ้างราชการบางส่วนมีเนื้อหาสาระไม่รัดกุมเพียงพอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพิจารณาในสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย โดยทำให้เกิดกรณีปัญหาซึ่งต้องใช้เวลาในการยุติปัญหาสามารถสรุปได้ดังนี้

- ข้อกำหนดเรื่องความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่อง มิได้มีความครอบคลุมถึงความเสียหายใด ๆ ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อเนื่องจากความบกพร่องของงานจ้าง โดยกล่าวถึงเฉพาะความบกพร่องของเนื้องานจ้าง ซึ่งดำเนินการโดยผู้รับจ้างเท่านั้น ที่อยู่ในความรับผิดชอบแก้ไขของผู้รับจ้าง ดังนั้น

เมื่อเกิดความเสียหายต่อเนื้ออื่น ๆ ตามมาจากความบกพร่องของงานจ้าง ผู้รับจ้างอาจบิดพลิ้วหรือบอกปิดความรับผิดชอบได้ นอกจากนี้ แบบสัญญาจ้างยังไม่มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมต่อความรับผิดชอบของผู้รับจ้างในการแก้ไขข้อบกพร่องของงานจ้างซึ่งมิได้เกิดจากเหตุบกพร่องของผู้รับจ้างด้วย ทั้งนี้ผู้รับจ้างเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานก่อสร้างเพราะรับผิดชอบงานมาแต่เริ่มแรก ย่อมสามารถดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องของงานจ้างได้อย่างดี

- ข้อกำหนดเรื่องการหยุดงานชั่วคราว มิได้กล่าวถึงสาเหตุและผลที่ตามมาจากการที่ผู้ว่าจ้างสั่งหยุดงานชั่วคราวในกรณีที่นอกเหนือไปจาก ผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอนงานตามสัญญา ซึ่งเหตุดังกล่าวผู้รับจ้างถือเป็นเหตุขอขยายเวลาปฏิบัติงานมิได้ ทำให้มีความไม่รัดกุมเพียงพอที่จะใช้ในการสั่งหยุดงานชั่วคราวในกรณีอื่น ตามความจำเป็นของผู้ว่าจ้าง

7.1.4 ส่วนของเงื่อนไขทั่วไปของสัญญาสำหรับงานก่อสร้างทางวิศวกรรมโยธาของ FIDIC ฉบับปี 1987 มีความชัดเจนและรัดกุมเพียงพอที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์กรณีปัญหาจากการใช้แบบสัญญาจ้างราชการ เนื่องจากเมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบด้วยสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานนานาชาติ FIDIC พบว่า สามารถนำข้อกำหนดในสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานนานาชาติ FIDIC มาใช้เป็นแนวทางการพิจารณาหาข้อยุติของปัญหาที่เกิดขึ้นได้

นอกจากนี้ส่วนของเงื่อนไขทั่วไปของสัญญาสำหรับงานก่อสร้างทางวิศวกรรมโยธาของ FIDIC ฉบับปี 1987 ยังมีข้อกำหนดในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของฝ่ายผู้รับจ้างในการกระทำต่าง ๆ ซึ่งแบบสัญญาจ้างราชการไม่มีกล่าวไว้ ทำให้สัญญามีทางออกในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาในการดำเนินงานก่อสร้างกับผู้รับจ้างได้

7.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์กรณีปัญหาอันเนื่องมาจากการใช้แบบสัญญาจ้างราชการ พบว่า กรณีปัญหาต่าง ๆ นั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากข้อกำหนดในสัญญาจ้างที่มีความไม่ชัดเจน หรือมีเนื้อหาสาระไม่รัดกุมหรือเกิดจากการขาดข้อกำหนดบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้สัญญาจ้างราชการอันเป็นข้อผูกพันการทำงานระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานก่อสร้างที่ดี ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงข้อกำหนดของแบบสัญญาจ้างราชการ ดังนี้ คือ

7.2.1 ควรปรับปรุงข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้างราชการให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกำหนดที่เป็นสาเหตุของกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือมีผลต่อเนื่องประการอื่นตามมา โดยให้ความหมายหรือคำอธิบายที่ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

- การพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาตามเจตนารมณ์ของสัญญา โดยอาจจะระบุเป็นวันที่ผู้รับจ้างทำงานแล้วเสร็จสมบูรณ์ ผ่านการทดสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามสัญญา หรือ หลังจากวันครบกำหนดรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง

- ระบุความหมายและขอบเขตของงานพิเศษและการแก้ไขงาน ตามนัยสำคัญที่ต้องการและจำเป็นของสัญญา เช่น การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบ , คุณภาพ, หรือปริมาณงาน โดยอาจเป็นการเพิ่ม-ลดหรือตัดทอนงานใดๆในสัญญา, การเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือชนิดของงาน, การเปลี่ยนแปลงแบบรูปของงาน, การทำงานเพิ่มเติมอื่นที่จำเป็นต่อการแล้วเสร็จของงาน, การเปลี่ยนแปลงลำดับเวลาของแผนงานการก่อสร้าง เป็นต้น

- ให้ความหมายของเหตุที่นำมาขอขยายเวลาปฏิบัติงานทั้ง 3 ประการ ในแบบสัญญาจ้างราชการ อันได้แก่ เหตุสุดวิสัย, เหตุใดๆอันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างและพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายโดยการอธิบายให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยอาจจะระบุสาเหตุที่มีรายละเอียด ซึ่งง่ายต่อการพิจารณาสิทธิในการขยายเวลาทำงานสำหรับผู้รับจ้าง เช่น

- ก) ความล่าช้าของแบบหรือคำสั่งจากผู้ว่าจ้าง
- ข) ความล่าช้าจากอุปสรรคหรือสภาพทางกายภาพซึ่งผู้รับจ้างที่มีประสบการณ์ก็ไม่อาจคาดหมายล่วงหน้าได้
- ค) ความล่าช้าจากการพบซากโบราณ
- ง) ความล่าช้าจากการทดสอบใด ๆ ซึ่งไม่ได้กำหนดได้ โดยผลการทดสอบนั้นผ่านความเห็นชอบจากวิศวกร
- จ) ความล่าช้าจากการหยุดงานชั่วคราวตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง กรณีที่เกิดจากการกระทำหรือความผิดพลาดใด ๆ ของผู้ว่าจ้าง
- ฉ) ความล่าช้าจากการส่งมอบพื้นที่ของผู้ว่าจ้าง
- ช) สภาพภูมิอากาศที่เป็นอุปสรรคผิดธรรมชาติ

- ข) ความล่าช้าหรือการหน่วงเหนี่ยวงานโดยผู้ว่าจ้าง
- ฅ) สภาวะพิเศษอื่น ๆ ที่มีได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้างหรือผู้รับจ้างมีต้องรับผิดชอบ
- ญ) ความเสี่ยงของผู้ว่าจ้าง เช่น สงคราม, การจลาจล, การประท้วง ซึ่งผู้รับจ้างมีต้องรับผิดชอบ

ทั้งนี้ ต้องระบุให้ชัดเจนว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่สามารถกล่าวอ้างนี้ มีผลต่อการดำเนินงานก่อสร้าง โดยทำให้ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาของสัญญาได้

7.2.2 ควรกำหนดให้มีลำดับความสำคัญของเอกสารต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานหรือหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยเมื่อเอกสารต่างๆ เกิดข้อขัดแย้งกันขึ้น

7.2.3 ในเรื่องความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่อง ควรมีการระบุความครอบคลุมของความรับผิดชอบที่ผู้รับจ้างต้องมีในกรณีเกิดความเสียหายต่องานอื่น อันเป็นผลต่อเนื่องโดยตรงจากการทำงานที่ไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ และอาจมีการกำหนดให้ผู้รับจ้างทำการแก้ไข ขอบบกพร่องของงานจ้าง ซึ่งมีได้เกิดจากผู้รับจ้างโดยถือเป็นงานเพิ่มตามสัญญา

7.2.4 ในเรื่องงานพิเศษและการแก้ไขงาน ซึ่งโดยปกติอาจมีการคิดราคางานเพิ่มให้กับผู้รับจ้างควรเพิ่มข้อกำหนดให้ผู้รับจ้างรับผิดชอบแก้ไขเปลี่ยนแปลงงานด้วยต้นทุนของผู้รับจ้าง ในกรณีที่การแก้ไขงานนั้นเกิดเนื่องจากผู้รับจ้างผิด

7.2.5 ในเรื่องค่าจ้างและการจ่ายเงิน ทั้งแบบสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วยและราคาเหมารวม ควรมีการกำหนดระยะเวลาการจ่ายเงินค่าจ้าง ภายหลังจากที่ผู้รับจ้างส่งมอบงาน รวมทั้งระบุถึงหน้าที่ของผู้ว่าจ้างในการจ่ายเงินค่างานส่วนที่เหลือให้กับผู้รับจ้างเมื่อมีการบอกเลิกสัญญา และความรับผิดชอบที่ผู้ว่าจ้างพึงมีเมื่อจ่ายเงินงวดให้กับผู้รับจ้างล่าช้า

สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วยควรระบุถึงการคิดค่า overhead และ mobilization ให้มีความชัดเจนขึ้น ทั้งในกรณีที่ปริมาณงานที่ทำแล้วเสร็จน้อยกว่าจำนวนโดยประมาณ และในการปริมาณงานถูกตัดออกโดยไม่ได้มีการทำงานเลย

7.2.6 ควรมีข้อกำหนดที่ให้สิทธิผู้รับจ้างในการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของผู้ว่าจ้างโดยมีรายละเอียดถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ผู้รับจ้างสามารถนำมาอ้างถึงได้ รวมถึงวิธีการ

แจ้งเหตุหลักฐานและหน้าที่ที่ผู้รับจ้างต้องกระทำเพื่อการเรียกร้องค่าเสียหาย ทั้งนี้ต้องมีกำหนดเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจน ในขณะเดียวกัน ควรระบุวิธีการจ่ายเงินค่าเสียหายให้กับผู้รับจ้างด้วย

7.2.7 ในเรื่องการจ่ายค่าปรับ ควรมีการระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่ผู้ว่าจ้างอาจนำมาใช้แทนค่าปรับได้ เช่น เงินค่าจ้างงวด เป็นต้น

7.2.8 ควรมีข้อกำหนดในการให้สิทธิผู้รับจ้างในการบอกเลิกสัญญา เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้รับจ้างในการปฏิบัติงาน

7.2.9 ควรมีข้อกำหนดถึงวิธีการปฏิบัติในการส่งมอบงานตั้งแต่คำจำกัดความของงานที่ส่งมอบ ขั้นตอนวิธีการที่คู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่าย ต้องกระทำรวมถึงกำหนดเวลาต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการตรวจรับงาน

7.2.10 ในเรื่องการจ้างช่วง ควรระบุวิธีการจ่ายเงินค่างานให้กับผู้รับจ้างช่วงเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ

7.2.11 ควรมีข้อกำหนดในเรื่องการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างและสภาพอุปสรรคทางกายภาพ เพื่อกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาในการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างร่วมกัน รวมถึงวิธีการปฏิบัติ เมื่อผู้รับจ้างต้องเผชิญกับสภาพอุปสรรคทางกายภาพที่มีอาจคาดหมายได้และสิทธิที่สามารถเรียกร้องได้ เช่น การขยายเวลาปฏิบัติงาน การเรียกร้องค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและความรับผิดชอบของผู้รับจ้างที่ดีด้วย

ทั้งนี้ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำร่างสัญญาของส่วนราชการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขสัญญาจ้างโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สัญญามีความเหมาะสมและมีทางออกในการแก้ไขปัญหาต่างๆเมื่อนำไปใช้งานจริง

7.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาหารือ และให้คำวินิจฉัยปัญหาซึ่งเกี่ยวกับสัญญาจ้างงานราชการ โดยหน่วยงานของรัฐเหล่านี้มิได้เป็นผู้ว่าจ้างงานก่อสร้างโครงการต่าง ๆ โดยตรง ดังนั้น ข้อมูลที่นำมาศึกษาจึงเป็น

เพียงส่วนหนึ่งของกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น อาจมีกรณีปัญหาในแง่มุมอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการก่อสร้าง แต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายสามารถพิจารณาหาข้อยุติได้โดยมิต้องผ่านหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินการโครงการก่อสร้างก็เป็นได้ หรืออาจมีกรณีปัญหาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาอื่น เช่น การอนุญาโตตุลาการ หรือกระบวนการศาล เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยมิได้นำข้อมูลในส่วนนี้มาทำการศึกษาวิเคราะห์

ดังนั้นลักษณะของข้อมูลที่น่ามาศึกษาจึงขาดความครบถ้วนของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้สัญญาจ้างงานราชการ การวิจัยจึงสามารถสรุปผลและเสนอแนะได้โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่เท่านั้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมเพียงพอในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแบบสัญญาจ้างงานราชการให้มีความชัดเจนเหมาะสมในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ ในการจัดทำร่างสัญญาซึ่งถือเป็นข้อผูกพันทางกฎหมายระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย อันจำเป็นต้องใช้ภาษาเฉพาะในทางกฎหมายโดยผู้เชี่ยวชาญในหลักกฎหมาย ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สามารถแสดงได้เพียงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสัญญาเท่านั้น ในมุมมองของการบริหารงานก่อสร้างที่จะช่วยให้สัญญามีความชัดเจนและมีทางออกในการแก้ไขปัญหา

7.4 ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากสัญญาจ้างงานก่อสร้างเป็นเอกสารสำคัญที่กำหนดถึงสิทธิและพันธะหน้าที่ระหว่างคู่สัญญา ดังนั้นการหาแนวทางในการสร้างสัญญาให้มีความชัดเจนและรัดกุมเพียงพอ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารการก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำต่อไป ทั้งการสร้างสัญญามาตรฐานเพื่อให้ใช้ได้กับงานก่อสร้างโดยทั่วไป และการสร้างสัญญาเฉพาะให้เหมาะสมต่อการก่อสร้างที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งควรมีการพัฒนาปรับปรุงตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่มีผลต่อการดำเนินการก่อสร้าง หรือให้ทันกับกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป